

زراعت کلزا در شالیزار

مرتضی نصیری - محمد ربیعی

خاستگاه کلزا ومبداً انتشارگونه های مختلف آن اگرچه دقیقاً مشخص نیست ولی براساس اطلاعات بدست آمده و برخی از ماخذ ومدارک تاریخی کشت وکارگونه های از این گیاه متجاوزاز ۳۰۰۰ سال قبل در هندوستان وچین معمول بوده وروغن آن به مصارف مختلف غذایی، دارویی و سوخت چراغهای روشنائی می رسیده است.

از اواسط دهه ۱۹۸۰ ارقام جدیدتری درکانادا ترویج وتوسعه یافت که کیفیت روغن آن بالا و درصد مواد گوگردی درکنجاله آن نیزکم بود. این ارقام که به گونه های دوصفروکانولاشهرت یافت موجب رشد و توسعه بیشترکشت این گیاه درکانادا و سایرکشورهای اروپایی شد. بطوریکه زراعت کلزا از نظر تولید روغن دومین مقام رادرمیان دانه های روغنی درسطح جهان ایفاء می کند. در حال حاضر این محصول در ۵۳ کشور جهان ودر سطح ۲۲ میلیون هکتارکشت می شود و مهمترین تولید کنندگان آن بترتیب چین - کانادا وهندوستان هستند. باتوجه به نیازروزافزون کشور به روغن که تقریباً ۹۰٪ آن از کشورهای خارجی وارد می شود وبعلت پتانسیل بسیاربالای دانه روغنی کلزا با دارابودن بیش از ۴۰٪ روغن درسالهای اخیر وزارت جهادکشاورزی توجه ویژه ای به کشت این گیاه معطوف نموده است. براساس برنامه سوم توسعه سطح زیرکشت این گیاه در طی پنج سال آینده از ۴۵۰۰۰ هکتاربه ۳۶۰۰۰۰ هکتارافزایش خواهدیافت. عرصه های کشت شامل : کشت در تناوب غلات آبی کشور، کشت در شالیزارها پس از برداشت برنج و کشت در تناوب غلات دیم نیمه گرمسیری وسردسیری می باشد.

در سواحل اقلیم دریای خزرحدود ۴۰۰۰۰۰ هکتار زمین شالیزاری وجوددارد که در سال ۱۳۷۹ فقط ۴۲۴۴ هکتاریعنی ۱/۰۶ درصد از شالیزارها به کشت کلزا اختصاص یافته است. بنابراین با توسعه کشت این گیاه در اراضی شالیزارنه تنها درآمد زارعین افزایش پیدا می کند. بلکه تولید روغن درکشورافزایش یافته و نیاز واردات روغن به کشور کمتر خواهدشد. وبطور خلاصه بهره وری از واحدزمین های شالیزارافزایش می یابد.